

DNA

biológia

PREKLADOVÝ SLOVNÍK ZÁKLADNÝCH POJMOV PRE ZŠ

BIOLÓGIA / BIOLOGIJA

slovensko-srbský/slovačko-srpski

Zostavovatelia

PaedDr. Mariana Páleníková, PhDr. Janka Píšová, PhD.

Preklad

Ing. Mgr. Rastislav Popović

Recenzenti

Mgr. Peter Gregorík, PhD., PhDr. Jitka Maříková Tůmová

Grafická úprava

Ing. Gabriela Némethová

Návrh obálky a ilustrácie

Margo Uralskaia

Materiál je intelektuálnym výstupom projektu č. 2019-1-SK01-KA201-060698 Slovenčina pre deti cudzincov – pomôcka pre pedagógov a rodičov pri inklúzii detí cudzincov do výchovno-vzdelávacieho procesu v Slovenskej republike, ktorý bol financovaný Európskou úniou v rámci programu Erasmus+

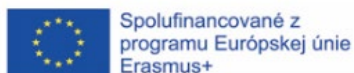
Podpora Európskej komisie, na výrobu tejto publikácie nepredstavuje súhlas s obsahom, ktorý odráža len názory autorov, a Komisia nemôže byť zodpovedná za prípadné použitie informácií, ktoré sú v nej obsiahnuté.

Vydal: © Štátny pedagogický ústav, Pluhová 8, 831 03 Bratislava

Rok vydania: 2021

ISBN 978-80-8118-252-5

EAN 9788081182525

A

alela *alely* alel
 alela **dominantná** dominantni alel
 alela **recesívna** recesivni alel
alkoholizmus alkoholizam
antikoncepcia *antikoncepcie*
 kontracepcija

B

babôčka *pávooká* dnevni paunovac
baktéria *baktérie* bakterija
 pôdne **baktérie** bakterija u tlu
baza čierna zova, bazga
bažant obyčajný obični fazan
bezstavovec *bezstavovce* beskičmenjak
bielkovina *bielkoviny* protein
biogénne prvky biogeni elementi
biológia biologija
biologická rovnováha biološka
 ravnoteža
biotop *biotopy* biotop
blana *blany* opna, kožica, membrana
 plávacia **blana** membrana za plivanje
bleduľa *jarná* prolečni dremovac
bobor vodný evropski dabar
bocian biely bela roda
borovica *lesná* beli bor
brada *brady* brada
buk lesný evropska bukva
bunka *bunky* čelija
 bunka **oplodnená** oplodena čelija
 bunka **pohlavná** polna čelija
 bunka **rastlinná** biljna čelija
 bunka **telová** čelija tela
 bunka **živočíšna** životinjska čelija
bunkové organely čelijske organele
bylina *byliny* biljka
bylinožravec *bylinožravce* biljojed

C

cicavec *cicavce* sisar
cukor *cukry* šećer

Č

čakanka *obyčajná* cikorija
čelo *čelá* čelo
členok *členky* članak
človek *ľudia* čovek
čmel' *zemný* zemni bumbar
črevo *črevá* crevo
 hrubé **črevo** debelo crevo
 tenké **črevo** tanko crevo
črievičnik *papučkový* gospina papučica

D/Ď

d'alekohl'ad *d'alekohl'ady* dvogled
dážď'ovka *zemná* kišna glista
dedičnosť naslednost
delenie bunky čelijska deoba
deratizácia deratizacija
dezinfekcia dezinfekcija
dezinsekcija dezinsekcija
diviak lesný evroazijska divlja svinja
dlaň *dlane* dlan
 DNA DNK
doprava prevoz, transport
dravec *dravce* predator
drevina *dreviny* drvo
 dreviny **ihličnaté** četinarsko drveće
 dreviny **listnaté** listopadno drveće
droga *drogy* droga
drozd čierny kos
druh *druhy* vrsta
dub letný hrast lužnjak
dúška *materina* materina dušica
 dýchacia sústava ↗ **sústava**
dýchanie disanje

E

ekológia ekologija
ekosystém *ekosystémy* ekosistem
 prírodný **ekosystém** prirodni ekosistem
 umelý **ekosystém** veštački ekosistem
environmentalistika environmentalistika

F

fajčenie pušenje
farba *farby* boja
fazuľa *obyčajná* pasulj
filtrácia *filtrácie* filtracija
fotosyntéza fotosinteza
fúzy obyč. mn. brkovi

G

gén *gény* gen
genetika genetika
geológia geologija
geologické činitele geološki faktori
geologické éry geološke ere
geologické procesy geološki procesi

H

hlava *hlavy* glava
hlodavec *hlodavce* glodar
hltan *hltany* ždrelo
hmyz hromad. insekti
hormón *hormóny* hormon
hornina *horniny* stena
     horniny premenené metamorfne stene
     horniny usadené sedimentne stene
     horniny vyvreté eruptivne stene
     premena hornín transformacija stena
hrab *obyčajný* brezin grab
hrdlo *hrdlá* grlo
hrtan *hrtany* grkljan
hrud' *hrude* grudi, prsa
 hruďná kosť ↗ **kosť'**
huba *huby* gljiva, pečurka
     jedlé huby jestive pečurke
     jedovaté huby otrovne pečurke
     nejedlé huby neožive pečurke
húsenica *húsenice* gusenica
hydina živina
hustota gustina
hygiena higijena

CH

choroba *choroby* bolest
     dedičná choroba nasledna bolest
     infekčná choroba zarazna bolest
chrbát *chrbyty* leda
chrbtica *chrbtice* kičma
chránené územie zaštićena teritorija
chromozóm *chromozómy* hromozom
chvost *chvosty* rep

I

ihličie hromad. četine
ikra *ikry* ikra
imunita imunitet
inkubačná doba period inkubacije
inštinkt *inštinky* instinkt

J

jadro *jadrá* jezgro
jazero *jazerá* jezero
jedinec *jedince* jedinka
jeleň lesný obični jelen
jeľša *lepkavá* crna jova
jež tmavý evropski jež

K

kačica *divá* divlja patka
kapor *obyčajný* šaran
ker *kry* gm
kliešť' *obyčajný* obični krpelj
klíma klima
kmeň *kmene* stablo
konár *konáre* grana
končatina *končatiny* ekstremitet
     dolná končatina donji ekstremitet
     horná končatina gornji ekstremitet
     predná končatina prednji ekstremitet
     zadná končatina zadnji ekstremitet
konečník *konečníky* rektum

konzument *konzumenty* konzument

koreň *korene* koren

koruna *koruny* krošnja

kosť *kosti* kost

hrudná kosť prsna kost

ramenná kosť ramena kost

stehenná kosť butna kost

kostra *kostry* kostur

koza *domáca* domáca koza

koža *kože* koža

kôň *domáci* konj

králik *divý* divľji kunič

kras *krasy* krš

krídlo *krídla* krilo

kríženie ukrštanje

križiak obyčajný pauk krstaš

krv krv

krvné skupiny krvne grupe

krycia sústava ↗ **sústava**

kryštál *kryštály* kristal

kukla *kukly* lutka

kura *domáca* domáca kokoš

kvasinka *kvasinky* kvasne gljivice,
kvasac

kvet *kvety* cvet

kyselina *kyseliny* kiselina

nukleová kyselina nukleinska kiselina

kyslík kiseonik

L

laket' *lakte* lakat

larva *larvy* larva

látka *látky* supstanca

anorganické látky neorganske
supstance

organické látky organske supstance

psychoaktívne látky psihoaktivne
supstance

lebka *lebky* lobanja

lekno biele beli lokvanj

les *lesy* šuma

lesk sjaj

lice *lica* obraz

liečivo *liečivá* lek

lipa *malolistá* sitnolista lipa

list *listy* list

lišajník *lišajníky* lišaj

liška *hrdzavá* crvena lisica

lúka *lúky* livada

lupa *lupy* lupa

lýtko *lýtka* list

M

mačka *domáca* domáca mačka

magma *magmy* magma

mach *machy* mahovina

mäsožravec *mäsožravce* mesojed

med *medy* med

mikroorganizmus *mikroorganizmy*
mikroorganizam

mikroskop *mikroskopy* mikroskop

minerál *minerály* mineral

mláďa *mláďatá* mladunče

moč mokrača

močiar *močiare* baruština, močvara

močová rúra uretra

močovod *močovody* mokračovod, ureter

močový mechúr mokračna bešika

mravec lesný šumski mrav

mravenisko *mraveniská* mravinjak

myš *poľná* poljski miš

N

nákaza zaraza, infekcija

noha *nohy* noga

nos *nosy* nos

nosová dutina nosna šupljina

nožnice pomm. makaze

O

obehová sústava ↗ **sústava**

obezita gojaznost

obilnina *obilniny* žitarica

objektív (mikroskopu) objektív

oblička *obličky* bubreg

obnoviteľné zdroje energie obnovljivi
izvori energije

obožživelník *obožživelníky* vodozemec
očkovanie vakcinácia
odpad *odpady* odpad
odroda *odrody* odroda
odvar *odvary* odvarak
ochorenie *ochorenia* oboljenje
ochrana prírody zaštita prírode
oko oči oko
olejnina *olejniny* uljarica
oplodnenie oplodnja
 oporná sústava ↗ **sústava**
orgán *orgány* organ
organizmus *organizmy* organizam
     organizmy parazitické parazitiski
         organizmi
     organizmy saprofytické saprofitni
         organizmi
     organizmy symbiotické simbiotski
         organizmi
 orgánová sústava ↗ **sústava**
ovca domáca domáca ovca
ovocie voće
ovzdušie atmosfera
oxid uhličitéy ugljen-dioksid

P

paprad' *paprade* paprat
parazit *parazity* parazit
pasienok *pasienky* pašnjak
pazúr *pazúry* kandža
pažerák *pažeráky* jednjak
päta *päty* peta
pečeň *pečene* jetra
peľ polen
pera *pery* usna
perie hromad. perje
pinzeta *pinzety* pinceta
planktón plankton
plaz *plazy* gmizavac
plemeno *plemená* rasa, soj
pleseň *plesne* plesan
pletivo *pletivá* pletivo, oplet
plod *plody* plod
plodina *plodiny* kultura

pl'úca pomn. pluća
podhubie micelija
pohlavná dvojtvarosť polna dualnosť
pohyb *pohyby* pokret, kretanje
 pohybová sústava ↗ **sústava**
pokus *pokusy* eksperiment
pole *polia* polje
poľnohospodárstvo poljoprivreda,
     zemljoradnja
populácia *populácie* populácia
potomstvo potomstvo
potrava *potravý* hrana
potravinová pyramída prehrambena
     piramida
potravová pyramída prehrambena
     piramida
potravová sieť prehrambena mreža
potravový reťazec lanac ishrane
pozorovanie *pozorovania* posmatranje
pôda *pôdy* zemlja
praslička *prasličky* preslica
predkolenie *predkolenia* potkolenica
predlaktie *predlaktia* podlaktica
prevencia *prevencie* prevencija
přhl'ava (žihl'ava) dvojdomá obična
     kopriva
prieduška *priedušky* branhija
priedušnica *priedušnice* dušnik
priemysel industrija
príroda priroda
prispôsobivosť prilagodljivost
producent *producenty* proizvođač
prostredie *prostredia* sredina, okruženje
prst *prsty* prst
prvá pomoc prva pomoć
púpava lekárska maslačak

R

rameno *ramená* rame
rastlina *rastliny* biljka
     jedovaté rastliny otrovne biljke
     liečivé rastliny lekovite biljke
rebro *rebrá* rebro
recyklácia *recyklácie* reciklaža

regulačné sústavy ↗ **sústava**
 režim **dňa** dnevni režim
riasa *riasy* alge
robotnica *robotnice* radilica
 ročné obdobie godišnje doba
rodičovstvo roditelstvo
     plánované rodičovstvo planirano
     roditelstvo
 rozmnožovacia sústava ↗ **sústava**
rozmnožovanie rozmnožovanie,
 reprodukcia
ruda *rudy* ruda
ryba *ryby* riba
rybárstvo ribolov
rybník *rybníky* ribnjak
rybolov ribolov
rys ostrovid obični ris

S

samec *samce* mužjak
semeno *semená* seme
sídlo *sídla* sedište
skamenelina *skameneliny* fosil
skládka *skládky* deponija
skokan hnedý livadska žaba
skorocel kopijovitý muška bokvica
slimák záhradný vinogradski puž
Slnko sunce
sova *lesná* šumska sova
spaľovanie sagorevanje
spevavec *spevavce* ptica pevačica
spoločenstvo rastlín biljna zajednica
spoločenstvo živočíchov životinjska
 zajednica
srdce *srdcia* srce
srsť *srsťi* dlaka
 stavba tela struktura tela
     vonkajšia stavba tela spoljašnja
     struktura tela
stavec *stavce* pršljen
stavovec *stavovce* kičmenjak
stehno *stehná* but
stonka *stonky* stabiljka
stres stres
strom *stromy* drvo

strukovina *strukoviny* mahunarka
surovina *suroviny* sirovina
     nerastné suroviny mineralne sirovine
sústava *sústavy* sistem
     dýchacia sústava respiratorni sistem
     krycia sústava pokrovni sistem
     nervová sústava nervni sistem
     obehová sústava cirkulatorni sistem

oporná sústava potporni sistem
 orgánová sústava sistem organa
 pohybová sústava mišično-skeletni
 sistem
 regulačné sústavy regulatorni sistem
 rozmnožovacia sústava reprodukivni
 sistem
 tráviaca sústava digestivni sistem
 vylučovacia sústava sistem za
 izlučivanje

sval *svaly* mišic
svalnatá noha mišičava noga
svetlo *svetlá* svetlo

Š

škodca *škodcovia* štetočina
šľachtenie uzgajanje
šošovka *šošovky* sočivo
štetina *štetiny* čekinja
štica *štica* evropska štuka
šupina *šupiny* krľušt

T

telo *telá* telo
tkanivo *tkanivá* tkivo
transfúzia *transfúzie* transfuzija
trávenie varenje
 tráviaca sústava ↗ **sústava**
trst' *trst'* običajná občina trska
tur domáci domaće govedo
tvrdosť tvrdoća
tykadlo *tykadlá* pipak

U/Ú

ucho *uši* uvo
úkryt *úkryty* skrovište
úl' *úle* košnica
ulita *ulity* ljuštura
úraz povreda
ústa pomn. usta
ústna dutina usna duplja
uvoľnenie energie oslobaďanje energije

V

vajce *vajcia* jaje
vajičko *vajička* jajce
včela *medonosná* medonosna pčela
včelárstvo pčelarstvo
vírus *virusy* vírus
vlákno *vlákna* vlakno
vlastnosť *vlastnosti* svojstvo
vlna vuna
voda *vody* voda
vřba biela bela vrba
vstrebávanie apsorpcija
všeřravec *všeřravce* svařtojed
vták *vtáky* ptica
sťahovavé vtáky ptice selice
 vylučovacia sústava ↗ **sústava**
vylučovanie izlučivanje
výtrusnica *výtrusnice* sporangija
vývin *výviny* evolucija
výřiva *výřivy* ishrana
vzduch vazduch

Z

záhrada *záhrady* bařta
zdravie zdravlje
zelenina *zeleniny* povrće
zemetrasenie *zemetrasenia* zemljotres
zemská kôra Zemljina kora
zemské jadro Zemljino jezgro
zemský plášť Zemljin omotač
znak *znaky* znak
znečistenie zagaďenje
zobák *zobáky* kljun
zrkadlo *zrkadlá* ogledalce, ogledalo
zub *zuby* zub
hlodavé zuby zubi glodnjaci
zvetrávanie erozija
zvierá *zvieratá* řivotinja

Ž

žalúdok *žalúdky* řeludac, stomak
řiabre pomn. řkrge
řihadlo *řihadlá* řaoka
řila *řily* vena
řivina *řiviny* hranjive materije
řivočích *řivočichy* řivotinja
řivočichy jednobunkové jednočelijske řivotinje
řivočichy mnohobunkové viřečelijske řivotinje
řivotné prejavy řivotna sredina
řivotné prostredie řivotna sredina, okolina
řivotný cyklus řivotni ciklus
řivotný řtýl řtil řivota
řubrienka *řubrienky* punoglavac